

ตัวแปรที่มีส่วนสัมพันธ์กับทัศนคติในทางการเมือง

ความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีการศึกษาของนักเรียนนายร้อยกับทัศนคติในทางประชาธิปไตย

ในระบบประชาธิปไตยสมัยใหม่เน้นมีหลักเกณฑ์ว่าจะต้องคำนึงถึงประชาชนเป็นหลัก การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เปลี่ยนแนวความคิดดั้งเดิม จากการทำให้ประชาชนปกครองตนเอง ตามแบบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct democracy) มาเป็นแบบประชาธิปไตยโดยผู้แทน (Representative democracy) หรือโดยทางอ้อม (Indirect democracy) ประชาชนเป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมเท่านั้นมิใช่ตัวดำเนินการ ผู้ดำเนินการทางการเมือง การปกครองที่แท้จริงคือ ผู้แทนที่ประชาชนมอบหมายให้ดำเนินการหรือเรียกว่าผู้แทนราษฎร การใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิทธิอันชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนควรจะมี ดังนั้น การแสดงสิทธิในการเข้าร่วมการเมือง เช่น สิทธิในการเลือกตั้งตัวแทนผู้แทนราษฎร (Voting) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีจิตใ้รักประชาธิปไตยและศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามตารางที่ ๗ และ ๘ แสดงถึงการเข้าร่วมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ตารางที่ ๗

การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนฯ หรือสมาชิกสภากรุงเทพ ในครั้งที่แล้ว

การใช้สิทธิ	จำนวน	จำนวนร้อยละ
ไม่ได้ไปใช้สิทธิ	๒๕๘	๕๐.๒
ไปใช้สิทธิ	๒๖	๕.๑
ไม่ตอบ	๒	๐.๓
รวม	๒๘๖	๑๐๐.๐

ในแบบสอบถามที่ใช้ครั้งนี้ ได้ถามการใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภากรุงเทพฯ ว่าใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญเพียงใด ปรากฏว่า ร้อยละ ๕๐.๒ ตอบว่าไม่ได้ใช้สิทธิ มีเพียงร้อยละ ๔.๑ ไปใช้สิทธิ การไม่ไปใช้สิทธิดังกล่าวอาจเป็นเครื่องชี้ได้ว่าอาจสืบเนื่องมาจากความเบื่อหน่ายต่อระบบ หรือโอกาสการใช้สิทธิไม่มี เช่น ภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด หรือ อายุไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะใช้สิทธิได้ ซึ่งเดิมรัฐธรรมนูญได้กำหนดบุคคลมีสิทธิในการเลือกตั้ง เมื่ออายุได้ ๒๐ ปี บริบูรณ์ ฉะนั้น นักเรียนอายุร้อยละ ๑,๒ เมื่อ ๔ ปีก่อนก็คงไม่มีโอกาสได้ใช้สิทธิ เนื่องจากถูกจำกัดโดยอายุก็เป็นไปได้จึงไม่อาจสรุปได้ชัดเจน

ตารางที่ ๘

ความตั้งใจจะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในครั้งต่อไป (๒๒ เมษายน ๒๕๒๒)

การใช้สิทธิ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ใช้สิทธิ	๔๑	๑๔.๓
ไม่แน่ใจ	๔๙	๑๗.๑
ใช้สิทธิ	๑๙๔	๖๗.๘
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	๒	๐.๖
รวม	๒๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๘ ชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะใช้สิทธิในการเลือกตั้งในครั้งต่อไป (๒๒ เมษายน ๒๕๒๒) ปรากฏว่าส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๗.๘ ตอบว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีเพียงร้อยละ ๑๔.๓ เท่านั้น ที่ไม่ไปใช้สิทธิ และข้อน่าสังเกตคนที่ไม่แน่ใจว่าจะไปใช้สิทธิหรือไม่ มีร้อยละ ๑๗.๑ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากไม่มีคำถามถึงเหตุผลจึงไม่อาจสรุปได้ว่าเพราะเหตุผลอะไร แต่อย่างไรก็ตามเหตุผลหนึ่งอาจจะเนื่องมาจากการเลือกตั้งที่ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด ทำให้เกิดความไม่แน่ใจและเบื่อหน่ายในการไปใช้สิทธิ เพราะไปใช้สิทธิแล้ว ผลก็คงเป็นไปในลักษณะเดิม คือ มีการปฏิวัติหรือปฏิรูป

๑. การมีจิตใจต้องการประชาธิปไตย การมีจิตใจเป็นประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของการปกครองแบบประชาธิปไตย ความศรัทธาในระบบที่เชื่อมั่นว่าระบบการปกครองเช่นนี้ สามารถแก้ปัญหาของชาติได้ และทำให้ประเทศนำไปสู่ความเจริญ ไม่ว่าทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ถ้าหากบุคคลชาติจิตใจที่เป็นประชาธิปไตยแล้ว ความสำเร็จของการปกครองย่อมยากลำบากที่จะเกิดขึ้น ตารางที่ ๔ ศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนนายร้อยตำรวจ ตั้งแต่ ปี ๑ ถึงปี ๔ ว่ามีทัศนคติที่ต้องการประชาธิปไตย โดยมีหลักเกณฑ์ในการวัดคือ

๑) ความศรัทธาในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย จะทำให้บ้านเมืองเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง

๒) การสร้างประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ทำได้

๓) การปกครองแบบประชาธิปไตยเหมาะสมกับสังคมไทย

ตารางที่ ๔

จิตใจต้องการประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัธยฐาน เลขคณิต	๒.๘๘	๒.๘๙	๒.๗๔	๒.๗๘	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๗๗	๐.๘๐	๐.๘๐	๐.๙๑	
แหล่งความแปรปรวน	d.f	SS.	M.S	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๑.๓๑	๐.๔๔	๐.๗๐	P> .๐๕
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๗๗.๓๖	๐.๖๒๙		

จากตารางที่ ๔ ทำการทดสอบดูว่านักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ต่างกันมีความแตกต่างกันในด้านจิตใจที่ต้องการประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยวิธีวิเคราะห์ความแปร-

ปรวนทางเดียว ในการวิเคราะห์นี้เราได้ดูถึงความเชื่อที่ว่าระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยสามารถที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในชาติได้ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และความเชื่อวาระบอบประชาธิปไตยเท่านั้นที่จะทำให้ประเทศก้าวไปสู่ความเจริญภายในภาคหน้าต่อไป รวมประกอบกับทั้งความคิดที่ว่าตามสภาพของสังคมไทย ปัจจุบัน หนทางที่แก้ไขปัญหาสังคมได้ก็คือ การยึดมั่นและปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยที่มีการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร เป็นแนวทางสำคัญ

จากการทดสอบและวิเคราะห์ความแปรปรวน ปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญในความแตกต่างระหว่างชั้นปีการศึกษา กับการมีจิตใจที่เป็นประชาธิปไตย หมายความว่านักเรียนนายร้อยตำรวจตั้งแต่ปี ๑-๔ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตใจที่เป็นประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาจากค่ามัชฌิมเลขคณิต มีค่าประมาณเกือบ ๓. ในทุกชั้น น่าจะสรุปได้ว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจตั้งแต่ปี ๑ ถึงปี ๔ มีจิตใจที่ต้องการประชาธิปไตยสูงขึ้น ซึ่งเป็นแนวโน้มในทางที่ดี

๒. ทัศนคติในเรื่องศักดิ์ศรีของบุคคล การยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคลในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนี้สำคัญที่สุด คือ ประชาชนจะต้องยอมรับคุณค่าของความเป็นคน โดยถือว่าทุกคนถือกำเนิดมา เป็นมีคุณค่าของความเป็นคนโดยเท่าเทียม^๑ โดยไม่คำนึงถึงยศฐาบรรดาศักดิ์หรือความรวย ความจน ที่จะเป็นตัวกำหนดความมีศักดิ์ศรี หลักเกณฑ์ในการพิจารณาประกอบค้ำ

๑) ความมีศักดิ์ศรีของบุคคลไม่ได้กำหนดโดยฐานะ เศรษฐกิจและยศฐาบรรดาศักดิ์ ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันในความเป็นคน

๒) มนุษย์จะด้อยการศึกษาเพียงไร จะยังคงไว้ซึ่งความสามารถที่จะใช้เหตุผลเลือกทางเดินที่ถูกต้องแก่ตนเอง

^๑ เมธา สุตบรรพต, ประชาธิปไตยและหน้าที่ของผู้แทนราษฎร, จัดพิมพ์โดยกลุ่มกิจกรรมนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๑๗, หน้า ๑๓.

ตารางที่ ๑๐

ทัศนคติใน เรื่องศักดิ์ศรีของบุคคล

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๓.๕๑	๓.๔๗	๓.๔๘	๓.๓๘	
ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๗๖	๐.๖๕	๐.๗๒	๐.๖๐	
แหล่งความแปรปรวน	d.f	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๑๐.๑๘	๐.๓๔	๐.๗๔	P > .๐๕
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๔๐.๕๑	๐.๕๐		

ตารางที่ ๑๐ ทัศนคติในการมองศักดิ์ศรีของบุคคลว่าแตกต่างกันหรือไม่โดยอาศัยค่าความ ที่มองดูถึงความเป็นคนและศักดิ์ศรีของบุคคลว่าอยู่ที่ตระกูลหรือฐานะบรรดาศักดิ์หรือไม่ จากการ ทดสอบความแปรปรวน หาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติดังกล่าวกับชั้นปีของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญในความแตกต่างกัน หมายความว่าไม่ว่านักเรียนนายร้อยจะอยู่ชั้นปีไหนก็ตาม ต่างก็มีทัศนคติต่อศักดิ์ศรีของบุคคลเหมือนกัน ถ้าพิจารณาจากมัชฌิม เลขคณิตจะเห็นว่านักเรียนนาย- ร้อยตำรวจมีทัศนคติ มีแนวโน้มทางประชาธิปไตย ค่อนข้างสูงและเห็นว่าศักดิ์ศรีความเป็นคนเหมือนๆ กัน และในเรื่องความเป็นประชาธิปไตยทุก ๆ คนมีความสามารถที่จะใช้เหตุผลเลือกทางเดินที่ถูก ต้องให้แก่ ตนเองและสังคมได้

๓. การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การเคารพสิทธิบุคคลเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งตาม ระบบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการพูดเขียนและการแสดงออกอัน อยู่ภายใต้กฎหมาย ความเท่าเทียมในสิทธิไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือชาย เป็นสิ่งที่จะต้อง การเคารพและรัฐจะต้องรักษาและปกป้องสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน คนที่มีจิตใจประชาธิปไตยจะต้อง ยอมรับหรือมีความอดกลั้นในเรื่องความแตกต่างในการประพฤติปฏิบัติของผู้อื่น ตราบใดที่บุคคลนั้น

ละเมิดศีลธรรม หรือสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น การไว้ผมยาวของผู้ชายตามแบบชาวตะวันตก ถือว่าเป็นการปฏิบัติอันอยู่ในสิทธิอันชอบธรรม เพราะคนเราย่อมมีผลประโยชน์ความเชื่อและเหตุผลต่างกัน^๒ หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

- ๑) การยอมรับสิทธิเท่าเทียมกัน ทั้งเพศหญิงและชาย
- ๒) การมีสิทธิส่วนบุคคลในการปฏิบัติที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม
- ๓) การมีสิทธิเสรีภาพในการพูดและเขียน

ตารางที่ ๑๑

การเคารพสิทธิของผู้อื่น

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๒.๕๘	๒.๕๔	๒.๕๐	๒.๕๓	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๕๖	๐.๕๗	๐.๖๕	๐.๒๙	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๐.๒๒	๐.๐๗	๐.๑๕	
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๐๕.๗๑	๐.๓๘		P> ๐.๕

จากตาราง ในเรื่องการเคารพสิทธิของบุคคล ภายใต้ระบอบการปกครองของประชาธิปไตย ทุกคนไม่ว่าเพศชายหรือหญิงมีสิทธิเสรีภาพในร่างกายเท่าเทียมกัน ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ การเขียนถือว่าทุกคนมีสิทธิเท่ากันในการแสดงออก จากการทดสอบค่าความแปรปรวนความแตกต่างระหว่างทัศนคติที่เคารพสิทธิของบุคคลว่าเท่าเทียมกัน ตามชั้นปีของนักเรียน นายร้อยตำรวจมีความสัมพันธ์กันเพียงไร พบว่าไม่มีนัยสำคัญในความแตกต่างหมายความว่าในด้านทัศนคติต่อสิทธิของบุคคลนั้น สามารถตีความได้ว่านักเรียนนายร้อยตำรวจมีทัศนคติไปใน

ทางเดียวกัน เพื่อที่จะได้พิจารณาแนวโน้มของทัศนคติจากคำสัมภาษณ์ จะพบว่านักเรียน นายร้อยตำรวจทุกชั้นปี มีแนวโน้มที่ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย ว่าสิทธิของบุคคลควรจะเท่าเทียมกัน หมายความว่าสิทธิของบุคคลยังถูกจำกัดโดยเพศ โดยวัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ เช่น สิทธิในการแต่งกาย สิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์

๔. การเคารพหลักความเสมอภาค หลักความเสมอภาคซึ่งถือว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน โดยพื้นฐานทางกฎหมายและทางการเมือง แต่เนื่องจากการยอมรับเรื่องความแตกต่างของบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจเช่นนี้ เกี่ยวพันกับความเสมอภาคในโอกาส และเป็นการยอมรับความเห็นของคนส่วนใหญ่ ซึ่งก็เป็นสิ่งอยู่ในขอบเขตของการปฏิบัติในเรื่องของความเสมอภาค เพราะมนุษย์ทุกคนมีความต้องการและความนึกคิดแตกต่างกัน การจะกระจายความเท่าเทียมกันในทางเศรษฐกิจหรือสังคมเพียงอย่างเดียวไม่สามารถตอบสนองได้ทั่วถึง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะคำนึงถึงความต้องการของคนส่วนใหญ่ (Majority) ในด้านอื่น ๆ ประกอบด้วยเป็นเกณฑ์สำคัญ หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

- ๑) ความเสมอภาคทางกฎหมายเป็นสิ่งที่ควรพยายามสร้างให้เกิดขึ้นทั้งในทางปฏิบัติ และทฤษฎี
- ๒) การยอมรับความเห็นของคนส่วนใหญ่
- ๓) การยอมรับความสามารถของเพศหญิง ในอันที่จะสามารถปฏิบัติรับผิดชอบงานสำคัญ ๆ ได้

ตารางที่ ๑๒

ทัศนคติในเรื่องความเสมอภาค

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๓.๐๕	๓.๒๖	๓.๐๗	๓.๔๕	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๕๘	๐.๕๕	๐.๕๕	๐.๕๕	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๓.๔๓	๑.๑๔	๓.๖๒	
ภายในกลุ่ม	๒๔๒	๔๘.๙๗	๐.๓๑		P < .๐๕

จากตารางที่ ๑๒ เพื่อที่จะทราบถึงทัศนคติในเรื่องความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย หลักความเสมอภาคของบุคคลเป็นหลักที่สำคัญประการหนึ่งตามระบอบประชาธิปไตย ภายใต้กฎหมายบุคคลไม่ว่าเพศชายหรือหญิงย่อมมีสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกัน ภายใต้ทฤษฎีดังกล่าว มีความเชื่อว่ามนุษย์ไม่ว่าเพศใดย่อมมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ซึ่งสังคมจะต้องยอมรับความเสมอภาคดังกล่าว เช่น การบริหารประเทศจริง ๆ แล้วเพศหญิงก็สามารถที่จะทำได้ จะเห็นว่าผู้นำของแต่ละประเทศบางประเทศเป็นเพศหญิง ซึ่งแสดงถึงความสามารถเท่าเทียมกัน

จากการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างชั้นปีของนักเรียนนายร้อยตำรวจ และทัศนคติในเรื่องความเสมอภาค นักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่ทุกชั้นปี มีทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น คือ มองเห็นว่าทุกคนไม่ว่าเพศหญิงชาย ควรมีความเสมอภาคกัน ทั้งในทางกฎหมายและการปฏิบัติที่เป็นจริง แต่ถ้าพิจารณาตามปีโดยดูจากค่ามัชฌิม เลขคณิต จะพบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ ๔ มีทัศนคติในเรื่องความเสมอภาคสูง รองลงมาคือ นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ ๒ ทั้งนี้ อาจจะทำให้คำอธิบายได้ว่า

นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ ๔ ชั้นเป็นชั้นสุดท้ายของการศึกษา นอกจากจะศึกษาในภาค
ทฤษฎีแล้ว ยังมีการปฏิบัติภาคสนามโดยออกฝึกงานตามสถานีตำรวจในนครบาล การนำทฤษฎี
มาปฏิบัติบางที่อาจจะไม่สอดคล้องกัน เพราะโดยการปฏิบัติจะต้องมีการยืดหยุ่นตามปัญหา การ
ที่แต่ละคนได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาในฐานะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ย่อมจะทำให้เกิดความรู้สึก
ถึงปัญหานั้น ๆ มากมาย ความไม่ยุติธรรม ความแตกต่างในสิทธิของบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นตลอด
เวลาในสภาพของสังคมปัจจุบัน ประสบการณ์เหล่านี้น่าจะมีส่วนที่ให้กับคตินักเรียนนายร้อย-
ตำรวจปีที่ ๔ มีทัศนะในเรื่องความเสมอภาคค่อนข้างสูงกว่านักเรียนชั้นปีต่ำกว่า ซึ่งขาดประสบ-
การณ์ในการติดต่อกับสังคมภายนอก

๕. ความไว้วางใจในผู้อื่น คนที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยจะต้องมองโลกในแง่
ดีมีความไว้วางใจในผู้อื่น และมีความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่หรือสถาบันของทางราชการ ตาม
ธรรมดาการเมืองเป็นเรื่องของความร่วมมือร่วมใจแม้จะมีความขัดแย้งกันอยู่ก็ตาม ความสำเร็จ
ของการดำเนินงานของสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ส่วนหนึ่งต้องอาศัยการมีความไว้วางใจซึ่ง
กันและกัน และจะต้องมีความเชื่อมั่นว่าการปกครองแบบประชาธิปไตย จะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ
ของสังคมได้ดีกว่าการปกครองแบบอื่น ๆ ทั้งฝ่ายผู้นำและฝ่ายประชาชนจะต้องมีความเชื่อว่า
คนเราจะปกครองตัวเองได้ การมองโลกในแง่ดีย่อมช่วยให้มนุษย์มีความหวังได้ว่า เขามีความ
สามารถที่จะเอาชนะสิ่งแวดล้อม และหันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยระบอบ
ประชาธิปไตย ซึ่งมักจะเป็นไปอย่างเชื่องช้าแต่มีความมั่นใจได้ การที่พยายามจับผิดหรือเฝ้า
มองในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้ไม่เป็นผลดีต่อการบริหารและการปกครองและ
ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนมีแต่ความกลางแคลงใจ ทำให้ขาดความอิสระ
ในการที่จะมุ่งปฏิบัติอย่างเต็มที่ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาในเรื่องความไว้วางใจในตัวผู้อื่น
อาศัยคำถามที่ถามถึงในด้าน

- ๑) ความเชื่อว่าตามธรรมชาติของมนุษย์มีนิสัยที่ชอบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ๒) ความไว้วางใจในนักการเมืองที่จะสามารถเข้ามาแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ของ
บ้านเมืองได้

๓) ความไว้วางใจบุคคลอื่น ๆ มีเหตุผลในการเลือกผู้นำ และแนวทางในการปกครองบ้านเมืองอย่างถูกต้อง

ตารางที่ ๑๓
ความไว้วางใจในผู้อื่น

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๒.๔๔	๒.๔๔	๒.๔๒	๓.๒๐	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๘๑	๐.๖๕	๐.๗๔	๐.๖๗	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๒.๑๕	๐.๗๒	๑.๒๕	P > .๐๕
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๔๖.๐๖	๐.๕๕		

ตารางที่ ๑๓ ทิศนะเกี่ยวกับความไว้วางใจในผู้อื่น ๆ เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ ย่อมมีนิสัยที่ชอบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยก็เช่นเดียวกัน ควรจะต้องมีความไว้วางใจในนักการเมืองว่าเป็นบุคคลที่สามารถ และพยายามแก้ไขปัญหาด่าง ๆ เพื่อส่วนรวมควรจะมีมอบความไว้วางใจอย่างเต็มที่ในการพิจารณาบ้านเมือง ถ้ามีแต่การเฝ้าจับผิดกันแล้วการพัฒนาย่อมเป็นไปได้ยากยิ่ง

จากการทดสอบวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวน พบว่าไม่มีนัยสำคัญในความแตกต่างหมายความว่านัก เรียบนาร้อยทุกชั้นมีทัศนคติที่เหมือน ๆ กัน ถ้าพิจารณาจากค่ามัชฌิม เลขคณิต จะพบว่าส่วนใหญ่มีทัศนคติไปในทางค่อนข้าง ไม่เห็นด้วยว่าควร มีความไว้วางใจในตัวผู้อื่นในการปฏิบัติงาน การคอยจับผิดหรือเฝ้ามองนอกจากจะเป็นปัญหาในการทำงาน อาจจะทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารหรือนักการเมืองเป็นไปอย่างลำบาก ต้องคอยระวังอยู่ตลอดเวลา

๖. ความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่และสถาบันของรัฐ หลักเกณฑ์ที่พิจารณา คือ

- ๑) เชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของนักการเมือง
- ๒) ความไว้วางใจในรัฐบาลในเจตนารมณ์ที่ทำเพื่อประชาชน

ตารางที่ ๑๔

ความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่และสถาบันของรัฐ

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัธยิม เลขคณิต	๒.๘๖	๒.๖๖	๒.๗๓	๒.๕๗	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๗๗	๐.๖๕	๐.๗๒	๐.๖๕	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๓.๓๕	๑.๑๑	๒.๑๘	
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๔๕.๐๗	๐.๕๑		P > .๐๕

จากตารางที่ ๑๔ เพื่อทราบถึงทัศนคติของนักเรียนนายร้อยตำรวจต่อเจ้าหน้าที่และสถาบันการเมืองอันเป็นกลไกของรัฐ ว่าโดยหลักการประชาชนควรจะต้องให้ความไว้วางใจในตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนประสานผลประโยชน์ของประชาชนและของรัฐ เป็นบุคคลที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์เพื่อประชาชนส่วนใหญ่ การใช้สิทธิในการเลือกตั้งตัวแทนของประชาชน เป็นวิธีทางที่ถูกต้องในทางประชาธิปไตยและจะต้องเชื่อมั่นในตัวบุคคลนั้นว่าสามารถทำงานให้แก่สังคมได้

จากการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนพบว่าไม่มีนัยสำคัญในความแตกต่างนักเรียนนายร้อยตำรวจทุกชั้นปีมีทัศนคติที่ไม่แตกต่างกันอย่างไร กล่าวคือ นักเรียนนายร้อยตำรวจ

มีแนวโน้มที่จะไม่มอบความไว้วางใจต่อกลไกของรัฐ ถ้าพิจารณาจากค่ามัชฌิม เลขคณิตปรากฏว่าส่วนใหญ่มีทัศนคติไปในทางลบต่อเจ้าหน้าที่และสถาบันของรัฐ ทั้งนี้ อาจให้คำอธิบายได้ว่า เนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านมา การเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนนักการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศ ได้สร้างภาพพจน์ที่ไม่ถูกต้องและมีการปฏิวัติหรือปฏิรูปอยู่ตลอดเวลา ทำให้ไม่มีความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่และสถาบันของรัฐ ที่จะปฏิบัติตามแนวทางประชาธิปไตยได้เพียงใด

จากมาตรวัดความเป็นประชาธิปไตย ๖ ข้อ ดังที่กล่าวมาเมื่อนำมารวมกัน (Composite score) เพื่อที่จะทราบว่าทัศนคติในทางการเมืองแห่งประชาธิปไตย มีความแตกต่างตามชั้นปีการศึกษาของนักเรียนนายร้อยตำรวจหรือไม่ จะได้ผลดังปรากฏในตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๔

ทัศนคติในทางประชาธิปไตย

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๒.๔๘	๒.๔๕	๒.๔๑	๓.๐๕	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๕๐	๐.๓๖	๐.๓๖	๐.๓๓	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๐.๓๒	๐.๑๑	๐.๓๗	P > .๐๕
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๓๘.๘๕	๐.๑๔		

ตารางที่ ๑๔ เป็นการสรุปจาก Scale ในการวัดทัศนคติในทางประชาธิปไตย ของนักเรียนนายร้อยตำรวจ จากการวิเคราะห์ค่าแปรปรวน ไม่มีนัยสำคัญในความแตกต่างระหว่างชั้นปีของการศึกษา และถ้าพิจารณาจากค่ามัชฌิม เลขคณิตของนักเรียนแต่ละปี จะเห็นว่านักเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานทุกชั้นปี ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่มีทัศนคติไปในทางเผด็จการ

มากกว่าประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ตามมีข้อน่าสังเกตว่านักเรียนนายร้อยตำรวจปีที่ ๔ มีแนวโน้มที่จะเข้าใจประชาธิปไตยมากกว่านักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจากการมีความรู้ในทางทฤษฎีมากขึ้น ประกอบกับมีประสบการณ์ในการทำงาน ทำให้ได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของสังคมภายนอกมากขึ้น ปัญหาความไม่ยุติธรรมในสังคมหรือปัญหาความไม่ยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่จริง ๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้เข้าใจความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

ทัศนคติในทางเผด็จการ

ในการศึกษาทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยนั้น เพื่อให้การศึกษาลึกซึ้งและถูกต้องได้สร้างมาตรฐานทางเผด็จการ อันเป็นลักษณะตรงข้ามของประชาธิปไตย เพื่อให้ทราบว่าทัศนคติมีความสัมพันธ์กันเพียงไร โดยพิจารณาจาก

๑. ทัศนคติในด้านความเชื่อในเรื่องผู้นำ การมอบความรับผิดชอบในทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ มีความเชื่อว่าผู้นำสามารถแก้ปัญหของชาติบ้านเมืองได้ ปัญหาความล้มเหลวของชาติเป็นเรื่องของการมีผู้นำที่เข้มแข็ง การชอบใช้อำนาจเด็ดขาด การอ่อนน้อมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ การนิยมระบบเจ้าขุนมูลนาย การไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล การไม่ยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น ในการใช้สิทธิเสรีภาพของเขา และการยึดค่านิยมแบบเดิม การมีจิตใจเช่นนี้เป็นลักษณะของเผด็จการ^๑ ทัศนคติที่เชื่อเรื่องผู้นำ พิจารณาจาก

- ๑) ความเชื่อเรื่องผู้นำที่มีความเข้มแข็ง จะสามารถบริหารประเทศได้มีประสิทธิภาพ
- ๒) ความเป็นปึกแผ่นของพรรคการเมืองขึ้นอยู่กับหัวหน้าพรรคการเมือง
- ๓) ความสำคัญของผู้นำมีมากกว่า เน้นในเรื่องนโยบายและกฎหมายของรัฐ

^๑ T.W. Adorno and others, The Authoritarian Personality, (New York, Harper, 1950), pp. 222-78.

ตารางที่ ๑๖
ทัศนคติที่เชื่อเรื่องผู้นำ

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๒.๓๖	๒.๔๘	๒.๑๘	๒.๘๓	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๗๖	๐.๗๓	๐.๖๓	๐.๗๖	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๖.๔๕	๒.๑๘	๔.๓๓	
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๔๒.๓๖	๐.๕๑		P < .๐๕

จากตารางที่ ๑๖ เพื่อทราบถึงทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ โดยพิจารณาถึงการบริหารประเทศ ขึ้นอยู่กับผู้นำเพียงอย่างเดียวถ้าหากผู้นำของรัฐบาลเข้มแข็งแล้วสามารถที่จะนำไปสู่ความเจริญได้ คุณลักษณะของผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เช่น มีลักษณะเข้มแข็ง เด็ดขาด ฉะนั้น การพัฒนาประเทศควรขึ้นอยู่กับผู้นำมากกว่าจะเน้นในเรื่องของนโยบาย รัฐบาลและกฎหมายเป็นสำคัญ

จากการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนพบว่ามีนัยสำคัญในความแตกต่าง หมายความว่านักเรียนนายร้อยตำรวจแต่ละชั้นปี มีทัศนคติในเรื่องผู้นำต่างกัน ถ้าดูจากค่ามัชฌิม เลขคณิตจะพบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจปีที่ ๔ มีทัศนคติแตกต่างจากปีอื่น ๆ แต่ทัศนคติของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางเผด็จการอยู่ ซึ่งมีทัศนคติในเรื่องผู้นำว่าการบริหารประเทศชาติขึ้นอยู่กับผู้นำเป็นสำคัญ ถ้าประเทศชาติมีผู้นำที่เข้มแข็ง เช่น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็สามารถทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองได้ ปัญหาของชาติขณะนี้ คือ ขาดผู้นำที่เข้มแข็งมากกว่าปัญหาในเรื่องของนโยบายและเรื่องกฎหมาย

๒. ความเชื่อบุคคลมากกว่าเหตุผล ความศรัทธาหรือเชื่อมั่นต่อบุคคลมากกว่าเป็นเรื่องของเหตุผล ลักษณะการปกครองของไทยที่ผ่านมาประสบความสำเร็จล้มเหลวอยู่ตลอดเวลาเกินกว่า ๔๐ ปี หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช มาสู่ระบอบประชาธิปไตย แต่การล้มลุกคลุกคลานของประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมารัฐบาลที่สามารถควบคุมสถานการณ์บ้านเมืองให้เรียบร้อยได้ส่วนใหญ่จะเป็นรัฐบาลที่มาจากทหาร ความเชื่อและศรัทธาในเรื่องความเข้มแข็ง ความเด็ดขาด ส่งเสริมให้ทัศนคติในทางการเมืองมากสวนกันกับประชาธิปไตย หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

- ๑) ความเชื่อในเรื่องการปกครองประเทศต้องอยู่ที่ผู้นำที่เข้มแข็ง
- ๒) ความเชื่อในเรื่องรัฐบาลทหารสามารถบริหารประเทศดีกว่ารัฐบาลพลเรือน

ตารางที่ ๑๗

ความเชื่อในเรื่องบุคคลมากกว่าเหตุผล

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิมเลขคณิต	๒.๙๘	๓.๐๙	๓.๐๘	๓.๓๘	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๗๗	๐.๖๔	๐.๖๐	๐.๖๓	
แหล่งของความแปรปรวน	D.F.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๑.๖๐	๐.๕๓	๑.๙๑	
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๒๖.๔๕	๐.๔๕		P > .๐๕

จากตารางที่ ๑๗ เพื่อที่จะทราบทัศนคติในเรื่องเกี่ยวกับบุคคลที่บริหารประเทศว่าสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชาติบ้านเมือง อาทิ เช่น สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หรือธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นบุคคลที่สามารถแก้ไขในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของควมวุ่นวายบ้านเมืองได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่าแปรปรวนไม่พบว่ามีนัยสำคัญในความแตกต่าง นักเรียนนายร้อยตำรวจทุกชั้นปีมีความเห็นสอดคล้องกัน ถ้าพิจารณาจากค่ามัชฌิม เลขคณิต จะพบว่าส่วนใหญ่มีความไม่แน่ใจว่ารัฐบาลที่ผ่านมาจะสามารถแก้ไขสถานการณ์ของบ้านเมืองได้อย่างได้ผล แต่อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาควบกับตารางที่ ๑๖ จะเห็นว่าขณะเดียวกันส่วนใหญ่มีทัศนคติว่าคุณลักษณะผู้นำที่เข้มแข็ง เด็ดขาด ก็เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะนำประเทศไปสู่ตลอดรอดฝั่งได้

๓. ทัศนคติที่นิยมอำนาจเผด็จการ คนที่มีทัศนคติในทางเผด็จการมีลักษณะของการใช้อำนาจนิยมสูง จากการวิเคราะห์ในเรื่องค่านิยม บุคลิกภาพและอุดมการณ์ทางการเมือง โดย ไอเซนต์ โดยเขาศึกษาว่าพวกนิยมคอมมิวนิสต์ นิยมฟาสซิสต์ พวกสังคมนิยมและพวกอนุรักษนิยม มีอะไรแตกต่างกันบ้างในอุดมการณ์ โดยใช้นักศึกษาอังกฤษเป็นตัวอย่างการศึกษา จากการศึกษานี้เขาพบว่า

๑) พวกนิยมคอมมิวนิสต์ มักจะเป็นคนหัวรุนแรงและเป็นคนใจแข็ง ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากไปจากรีธีการปฏิบัติในสังคมเดิม ในขณะที่เดียวกันเห็นว่าต้องการใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดและรุนแรงในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

๒) พวกนิยมระบบการปกครองแบบฟาสซิสต์ เป็นพวกมีอุดมการณ์แบบหัวเก่าและเป็นพวกใจแข็งเช่นกัน ต้องการรักษารีธีปฏิบัติเก่า ๆ บ้าง และนิยมใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดและรุนแรงในการรักษาไว้ซึ่งวิธีปฏิบัติเก่า ๆ

๓) พวกสังคมนิยม คือ พวกที่อุดมการณ์อยากเปลี่ยนแปลงแต่ไม่มากเหมือนพวกคอมมิวนิสต์ ค่อนข้างเป็นคนใจอ่อน คือ ไม่นิยมวิธีการเด็ดขาดและรุนแรง

๔) พวกอนุรักษนิยม คือ พวกที่มีอุดมการณ์แบบเก่าต้องการเห็นวิธีการปฏิบัติเก่า ๆ เป็นคนค่อนข้างใจอ่อนเหมือนกัน และไม่นิยมใช้มาตรการรุนแรงเด็ดขาดในการรักษารีธีการแบบเดิมไว้

ไอเซนคท์ จึงได้ชี้ให้เห็นถึงบุคลิกภาพของบุคคลกลุ่มข้าง ๆ ดังกล่าวว่ามีทัศนคติ
 อะไรที่แตกต่างกัน เขาได้กล่าวว่าบุคลิกภาพเผด็จการจะมีลักษณะมีแนวโน้มที่จะทำทุกอย่าง
 ด้วยตนเอง (Self-reliance tendency) และประการหนึ่ง คือ ความใจแข็ง (Tough-
 mindedness) ซึ่งอาจจะแสดงออกในรูปทัศนคติที่ต้องการให้มีการลงโทษอาชญากรอย่างรุนแรง
 ไม่อยากให้เลิกโทษประหารชีวิต^๑ ซึ่งในเรื่องนิยามอำนาจเผด็จการได้ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) การใช้อำนาจเด็ดขาดในการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของชาติ เช่น ปัญหา
 โจรผู้ร้าย ปัญหาคอมมิวนิสต์ และการชุมนุมประท้วงของกลุ่มต่าง ๆ

(๒) การควบคุมสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัดเพื่อความมั่นคงของชาติ

ตารางที่ ๑๘

ทัศนคติที่นิยามอำนาจเผด็จการ

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๒.๙๕	๓.๐๓	๒.๙๒	๓.๔๔	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๗๕	๐.๙๓	๐.๘๖	๐.๕๖	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๒.๖๘	๐.๘๙	๑.๓๒	
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๙๑.๑๔	๐.๖๘		P > .๐๕

^๑ H.J. Eysenek, The Psychology of Politics, (London: Routledge & Kegan Paul) 1954.

จากตารางที่ ๑๘ เพื่อทราบทัศนคติในการนิยามอำนาจเผด็จการ โดยพิจารณาจาก ปัญหาของบ้านเมือง โดยเฉพาะปัญหาการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และการประท้วงชุมนุมของ กรรมกรและนักศึกษา การจะใช้วิธีการรุนแรงเข้าปราบปรามอย่างเด็ดขาด เพื่อความสงบสุข และเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งปรากฏว่าจากการวิเคราะห์ค่าแปรปรวน ไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญในทัศนคติ นักเรียนนายร้อยตำรวจทุกชั้นปี ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่แน่ใจ การ แก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีการรุนแรงจะสามารถนำมาปฏิบัติได้ แต่ถ้าพิจารณาจากค่ามัธยิม เลขคณิต มีข้อน่าสังเกตว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ ๔ มีแนวโน้มที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจ เด็ดขาดกับการแก้ปัญหาดังกล่าว และในทางกลับกันนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีอื่น ๆ มีแนว โน้มที่เห็นว่าการแก้ปัญหานั้นควรปฏิบัติด้วยความยืดหยุ่น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากไม่ พบความแตกต่างอย่างชัดเจนในทัศนคติดังกล่าว ไม่อาจสรุปได้อย่างชัดเจนเป็นแต่เพียงข้อ สังเกตเท่านั้น

๔. การอ่อนน้อมต่อผู้มีอำนาจ ทัศนคติที่มีแนวโน้มจะเป็นเผด็จการอีกประการหนึ่ง คือ การให้ความสำคัญบุคคลที่มีอำนาจ และเชื่อว่าบุคคลผู้มีอำนาจสามารถจะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมืองได้ ลักษณะการยกย่องผู้มีอำนาจเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งของสังคมไทย อาจเห็นได้ ชัดว่าการปฏิบัติงานของราชการ ปัจจุบันยังมีลักษณะที่ว่า "ผู้ใหญ่ คือ ผู้ป้องกัน ผู้ให้กับสนับสนุน" การพยายามสร้างอาณาจักรอิทธิพลในราชการ ไทยยึดอำนาจและบารมีของบุคคลเป็นสำคัญ^๑ บุคลิกของคนนิยามอำนาจเผด็จการ เห็นว่าไม่ควรแสดงทัศนคติที่ขัดแย้งกับผู้มีอำนาจอันจะก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม^๒

- ๑) การไม่แสดงความคิดเห็นไปในทางตรงข้ามกับความต้องการของรัฐบาล
- ๒) ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาความคิดทางการเมืองของประชาชน

^๑ ไสว ศรีเมฆารักษ์, อ้างถึง สมพงษ์ เกษมสิน, แนวคำบรรยายวิชาการระบบบริหารราชการ (สิงหาคม ๒๕๑๑), สถาบันกิตติพัฒนาบริหารศาสตร์ พระนคร.

^๒ Robert A. Dahl, Modern Political Analysis, (New Jersey: Prentice-Hall, 1963), pp. 91-92.

๓) ไม่เห็นด้วยในการที่จะให้สื่อมวลชนมีอิสระอย่างเต็มที่อีก

ตารางที่ ๑๔

ทัศนคติอันเนื่องต่อผู้มีอำนาจ

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๓.๖๗	๓.๕๓	๓.๘๗	๔.๐๓	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๘๘	๐.๖๘	๐.๗๒	๐.๖๒	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๓.๕๐	๑.๓๐	๒.๒๕	
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๖๒.๕๓	๐.๕๘		P > .๐๕

จากตารางที่ ๑๔ มองถึงทัศนคติที่อ่อนน้อมต่อผู้มีอำนาจ โดยพิจารณาจากการบริหารประเทศเป็นเรื่องสำคัญ คือ ประชาชนจะต้องไม่ก่อความวุ่นวายในการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ควรจะเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองประเทศที่จะบริหารประเทศ การมีสิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลทั่ว ๆ ไป คือ จากสื่อมวลชนซึ่งจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในบ้านเมือง ฉะนั้น เพื่อให้บ้านเมืองเป็นระเบียบดังกล่าว ควรจะเป็นเรื่องของผู้ปกครองประเทศที่จะบริหารบ้านเมือง ประชาชนควรอยู่ในขอบเขตและอ่อนน้อม เชื่อฟังผู้มีอำนาจ

จากการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน จะพบว่าไม่มีนัยในความแตกต่างของนักเรียนนายร้อยตำรวจแต่ละชั้นปี พิจารณาจากค่ามัชฌิม เลขคณิต นักเรียนนายร้อยตำรวจทุกชั้นปีส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการปกครองว่า ผู้ปกครองควรจะต้องยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน และการพัฒนาความคิดและการศึกษาของประชาชน เพราะการสะท้อนเสียงจากประชาชน

เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับรู้ถึงปัญหาที่ถูกต้อง และผู้ปกครองควรจะต้องยอมรับและเชื่อฟังเสียงประชาชนส่วนใหญ่ตามระบอบประชาธิปไตย

๕. การยอมรับความแตกต่างในสิทธิของบุคคล หักศนคติเช่นนี้เห็นว่าบุคคลจะต้องมีความแตกต่างกันในเรื่องสิทธิ เพราะความแตกต่างในบุคคลไม่ว่าความสามารถ การมีอำนาจ สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดความแตกต่าง^๑ หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

- ๑) การยอมรับความแตกต่างในสิทธิของบุคคล ผู้มีอำนาจควรได้รับสิทธิมากกว่า
- ๒) การยอมรับสิทธิของบุคคลบางกลุ่ม เช่น นักการเมือง

ตารางที่ ๒๐

การยอมรับความแตกต่างในสิทธิของบุคคล

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิมเลขคณิต	๓.๔๖	๓.๓๔	๓.๓๒	๓.๒๓	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๘๔	๐.๘๑	๐.๗๔	๐.๘๒	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๑.๓๒	๐.๔๔	๐.๖๔๗	P > .๐๕
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๔๑.๘๘	๐.๖๘		

จากตารางที่ ๒๐ เพื่อที่จะทราบถึงทัศนคติในทางการเมืองในเรื่องสิทธิบุคคล โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วบุคคลย่อมแตกต่างกันในเรื่องสิทธิของบุคคลที่สังคมให้มาหรือกำหนดไว้

^๑ Ibid.

เช่น นักการเมือง บุคคลเหล่านี้ก็ควรมีสติพิเศษต่างจากบุคคลธรรมดา เพื่อประโยชน์แห่งการปกครองและบริหารบ้านเมือง และทำนองเดียวกัน นักการเมืองที่ได้รับเลือกจากประชาชน ก็ควรมีอำนาจและสติพิเศษเหนือราษฎร เพราะเป็นผู้ที่ประชาชนมอบสิทธิให้

จากการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน ไม่พบความแตกต่างในทัศนคติของนักเรียนนายร้อยตำรวจแต่ละชั้นปี ถ้าพิจารณาจากค่ามัธยฐานเลขคณิตจะพบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจทุกชั้นปี มองเห็นว่าสิทธิส่วนบุคคลไม่ควรแตกต่างกันไม่ว่าบุคคล ๆ นั้น ได้รับการเลือกจากประชาชนหรือไม่ก็ตาม การที่นักเรียนนายร้อยตำรวจมีความเห็นสอดคล้องกัน อาจจะเนื่องจากการเห็นว่าการที่บุคคลมีสิทธิต่างกันย่อมเกิดการเอารัดเอาเปรียบกันมาก ทุกคนพยายามใช้อำนาจในทางมิชอบ เช่น การคอร์รัปชันของราชการและนักการเมือง ห้ายที่สุดจะเป็นผลเสียแก่ประเทศชาติได้

๖. การยอมรับความแตกต่างของบุคคลด้านเสรีภาพ ในการทดสอบทัศนคติได้ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณา คือ

- ๑) การไม่สมควรวิพากษ์วิจารณ์ผู้มีอำนาจ เพราะเป็นการขัดกับประเพณีไทย
- ๒) เสรีภาพบางอย่างควรถูกกำหนด เช่น ห้ามแต่งตัวแบบฮิปปี้

ตารางที่ ๒๑

การยอมรับความแตกต่างของบุคคลในด้านเสรีภาพ

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๓.๔๖	๓.๖๔	๓.๒๘	๓.๖๗	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๙๐	๐.๘๑	๐.๖๗	๐.๔๑	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๖.๗๗	๒.๕๔	๓.๖๓	P < .๐๕
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๑๗๔.๕๕	๐.๖๒		

จากตารางที่ ๒๑ เพื่อที่จะทราบถึงทัศนคติความแตกต่างของบุคคลในด้านเสรีภาพมีเพียงใด โดยพิจารณาจากเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ผู้มีอำนาจ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในการประท้วง กรณีปัญหาต่าง ๆ และเสรีภาพส่วนตัวในการดำเนินชีวิต เช่น การกินอยู่และการแต่งตัว โดยหลักการความเสมอภาคในบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนจะพึงมีภายใต้รัฐธรรมนูญ ถ้าสิ่งที่ปฏิบัติไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญซึ่งทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ

จากการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนนายร้อยตำรวจแต่ละชั้นปี มีทัศนคติในความแตกต่างบุคคลในด้านเสรีภาพต่างกัน ถ้าพิจารณาจากค่ามัชฌิม เลขคณิต จะเห็นว่านักเรียนนายร้อยตำรวจปี ๔ มีทัศนคติไม่เห็นด้วยกับความแตกต่างด้านเสรีภาพของบุคคล ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากมีประสบการณ์ทั้งภายในสถาบันและภายนอกมากกว่า ทำให้มีทัศนคติต่อบุคคลในเรื่องสิทธิเสรีภาพชัดเจนกว่า แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนส่วนใหญ่ทุกชั้นปี เห็นว่าในด้านเสรีภาพส่วนบุคคลควรจะได้รับ การคุ้มครอง การมีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์และตลอดจนการเลือกวิถีดำเนินชีวิต

ถ้านำมาตร (Scale) การวัดความเป็นเผด็จการทั้ง ๖ ค่า มาหาค่าความแปรปรวนว่ามีความสัมพันธ์กับการศึกษาแก่ชั้นปีของนักเรียนนายร้อยตำรวจดังตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๒
ทัศนคติในทางเผด็จการ

	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	
ค่ามัชฌิม เลขคณิต	๓.๒๔	๓.๓๓	๓.๑๙	๓.๔๖	
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๐.๕๗	๐.๕๔	๐.๕๐	๐.๓๓	
แหล่งของความแปรปรวน	d.f.	S.S.	M.S.	F	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	๓	๑.๔๖	๐.๔๘	๑.๙๑	P > .๐๕
ภายในกลุ่ม	๒๘๒	๗๑.๖๐	๐.๒๕		

จากตารางที่ ๒๒ เพื่อจะทราบว่าเมื่อมองโดยรวมแล้วนักเรียนนายร้อยตำรวจมีทัศนคติในทางเผด็จการมากน้อยแค่ไหน และมีความสัมพันธ์กับชั้นปีหรือไม่ จากการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวน ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีการศึกษา และทัศนคติทางการเมืองแบบเผด็จการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทินพันธ นาคะตะ ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบชั้นปีการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยกับทัศนคติประชาธิปไตย พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องมาจากระบบโครงสร้างและระบบการสอนของสถาบัน ไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดจิตใจความเป็นประชาธิปไตย^๑ ถ้าพิจารณาค่ามัชฌิม เลขคณิต จะพบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่ทุกชั้นปี มีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับระบบเผด็จการ ถ้าจะ

^๑ Thinapan, The Problems of Democracy in Thailand, pp. 163-66.

พูดในทางกลับกันก็หมายความว่าทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจมีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยมากกว่า แต่จากการทดสอบมาตร (Scale) ทางประชาธิปไตย ดังตารางที่ ๑๕ ก็พบว่าทัศนคติของนักเรียนนายร้อยตำรวจมีทัศนคติที่ค่อนข้างจะเป็นเผด็จการมากกว่าประชาธิปไตย

ปัญหาต่อไปในการวิเคราะห์ผลการวิจัยนี้ว่าเราจะสามารถสรุปได้อย่างไรว่าทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจมีลักษณะอย่างไร เพราะจากการศึกษาจะพบ ๒ ลักษณะ ในขณะเดียวกันซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ ถ้าเช่นนั้นเราอาจสรุปได้หรือไม่ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจาก

(๑) มาตร (Scale) ในการใช้วัดทั้งประชาธิปไตยหรือเผด็จการใช้ไม่ได้

(๒) ทัศนคติของนักเรียนนายร้อยตำรวจเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง แต่ช่วงของการเปลี่ยนแปลงยังอยู่ครึ่ง ๆ กลาง ๆ ไม่แน่ใจอาจเพราะจากประสบการณ์ได้เห็นความล้มเหลวของระบบการปกครองทั้งสองระบบมา กล่าวคือ เห็นว่าการปกครองโดยเผด็จการทหาร หรือพลเรือนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยล้มเหลวมาตลอด ทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่าระบบการเมืองแบบไหนจะเหมาะสมต่อประเทศ และควรมีความศรัทธาระบบไหนมากกว่ากัน

ปัญหาในเรื่องของมาตรจะใช้ได้หรือไม่ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์แต่ละ Scale โดยการ Cross-tabulation ปรากฏว่าบาง Scale มีความสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้องกัน สามารถให้ความหมายได้ ความเชื่อที่ว่า Scale ในการวัดใช้ไม่ได้ไม่น่าจะเป็นปัญหา เพราะอีกประการหนึ่งในการทดสอบ แบบสอบถาม (Pretest) หาค่าความถูกต้อง (Reliability) ตลอดจนดูค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีออกมาในคำถามแต่ละข้อเป็นคำถามที่ใช้ได้ สรุปแล้วเป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ในการวัด

ในปัญหาข้อที่สอง ผู้ดำเนินการวิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นข้อสรุปของการวิจัยในครั้งนี้ได้มากกว่า ทัศนคติของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social environment) ถ้าเราได้พิจารณาถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง-

เมืองตั้งแต่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ จะเห็นว่าช่วงหลังเวลาดังกล่าว ประชาชนในทุกอาชีพรวมทั้งนิสิตนักศึกษา มีความเข้าใจและสนใจในทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะการเมืองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น จะเห็นว่าการเคลื่อนไหวหรือเรียกร้องความยุติธรรมของชาวไร่ ชาวนา และกรรมกรได้เกิดขึ้นในช่วงดังกล่าว การมีความสำนึกในการมีความรับผิดชอบร่วมกันในสังคม ทำให้ประชาชนทุกอาชีพเข้าใจถึงระบบการเมืองและความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจ และสังคมของชาติดีขึ้น ความล้มเหลวดังกล่าวทำให้ทัศนคติของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปได้ ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวก็น่าจะอธิบายถึงทัศนคติของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ซึ่งน่าจะได้มีการศึกษาริ้วยต่อ ๆ ไปเป็นอย่างยิ่ง

และจากการศึกษาของ ริกส์ ในเรื่องทัศนคติไปในทางการเมืองของนักศึกษาไทย จะพบว่านักศึกษาไทยจะมีทัศนคติผสมผสานกันระหว่างความเป็นประชาธิปไตยและความเป็นเผด็จการ ถึงแม้ว่าระบบการศึกษาจะทันสมัย เช่น ประเทศตะวันตก แต่อิทธิพลของขนบธรรมเนียมประเพณียังมีสูงอยู่ ลักษณะสังคมอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลง (Transitional societies) มีการผสมผสานระหว่างของเก่าและของใหม่ คือ วัฒนธรรมในสังคมเดิมและวัฒนธรรมสมัยใหม่ (The traditional and modern culture)^๑ จากเหตุผลดังกล่าวสรุปได้ว่าทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ มีความผสมผสานระหว่างความเป็นประชาธิปไตยและความเป็นเผด็จการ และจากการศึกษาไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีของการศึกษากับการมีทัศนคติที่แตกต่างกัน ฉะนั้น ข้อสมมติฐานที่ว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจในชั้นการศึกษาที่สูงกว่าจะมีลักษณะของความเป็นเผด็จการที่สูงจึงใช้ไม่ได้ แต่มีข้อน่าสังเกตในทางตรงข้ามปรากฏว่านักเรียนนายร้อยตำรวจในชั้นปีสูงกว่ามีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความเสมอภาคและเสรีภาพของบุคคล โดยให้ความสำคัญมากกว่าซึ่งแสดงว่ามีทัศนคติในความเป็นประชาธิปไตยที่สูงกว่า อย่างไรก็ตามเป็นเรื่องที่น่าจะมีการศึกษาริ้วยให้ลึกซึ้งต่อไป

^๑ Fred W. Riggs, "A Model for the Study of Thai Society" Thai Journal of Public Administration (April, 1961), pp. 83-125.

ตัวแปรด้านภูมิหลังของครอบครัว: อาชีพของบิดามารดาและรายได้ของครอบครัว

ตัวแปรอาชีพของบิดา ในทางสังคมวิทยาสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อบุคคลิกของลูก ๆ การหล่อหลอมความเชื่อ ค่านิยม เป็นผลผลิตจากกระบวนการอบรมสั่งสอนของบิดามารดา พ่อแม่อเมริกันจะเล่นกับลูก ๆ อย่างสนิทสนม ในขณะที่พ่อแม่ชาวเยอรมันจะทำให้ลูกเกรงกลัวจะไม่เล่นกับลูก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนเยอรมันมีลักษณะเป็นเผด็จการมากกว่าคนอเมริกัน แต่พ่อแม่ชาวอเมริกันจะส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตัวเองรวมทั้งโต้เถียงพ่อแม่ ซึ่งจะทำให้เด็กเป็นคนกล้าพูดเมื่อโตขึ้น ส่วนสังคมในเอเชียหลาย ๆ ประเทศพ่อแม่จะไม่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นกับตนมากนัก เห็นว่าเด็กควรอยู่ส่วนเด็ก การสอนให้เด็กมีความคิดโต้แย้งทำให้เสียการปกครอง อย่างเช่นในสังคมไทยมีคำพังเพยสอนลูกว่า "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" จะเห็นว่าลักษณะของสถาบันครอบครัวมีอิทธิพลต่อความเชื่อ บุคคลิกภาพและทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก ทัศนคติในทางการเมืองก็น่าจะมีความสัมพันธ์กับสถาบันครอบครัว ในสหรัฐอเมริกาจากการศึกษาของ ลิบเซท^๑ พบว่าคนอเมริกันที่มาจากครอบครัวต่างกันในฐานะครอบครัว ศาสนาและความเป็นชนกลุ่มน้อยจะมีแนวโน้มในการใช้สิทธิ เช่น ในการเลือกพรรคการเมืองเหมือนกับบิดามารดาของตนเอง เช่น ครอบครัวที่บิดามารดานิยมพรรคเดโมแครท มีแนวโน้มที่ลูก ๆ จะนิยมพรรคนั้นไปทั่ว และจากการศึกษาของ โรเบิร์ต เลน^๒ เขากล่าวว่าพ่ออาจจะถ่ายทอดความเชื่อทางการเมืองให้กับลูก ๆ โดย ๓ วิธีใหญ่ ๆ คือ ประการแรก พ่อจะสอนความเชื่อ ค่านิยม ให้ลูกโดยตรงเริ่มสอน

^๑ S.M. Lipset, Lazarsfeld, A.H. Barton, and J. Hing, "The Psychology of Voting: An Analysis of Political Behavior" in G. Lindzey (ed.) Handbook of Social Psychology Vol. II, (Cambridge: Adchison-Wesley, 1954), pp. 1144-48.

^๒ Robert A. Lane, Political man, (London; The Free Press, 1972), p. 63.

ว่าระบบประชาธิปไตยดีหรือไม่ ใครเคยเป็นผู้นำประเทศ ประการที่สอง ลูกจะมีสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับพ่อ ซึ่งมีโอกาสที่ทำให้มีลักษณะนิสัยคล้าย ๆ พ่อได้ง่าย สิ่งแวดล้อมอาจหมายถึง เชื้อชาติ กลุ่มบุคคล เพื่อนบ้าน เช่น นิโกรก็พักอยู่รวมกัน เพื่อนบ้านมีฐานะใกล้เคียง ๆ กัน เช่น คนรวย คนฐานะปานกลางหรือคนจน ประการสุดท้าย วิธีที่พ่ออบรมลูกสร้างบุคลิกภาพบางอย่าง ให้แก่ลูก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของลูกโดยทางอ้อม เช่น บุคลิกเผด็จการ เป็นต้น

และจากการศึกษาของ แฟรง เอ พินเนอร์ พบว่าเด็กที่ได้รับการคุ้มครองและเลี้ยงดูจากครอบครัวดีเพียงไร จะมีแนวโน้มที่จะไม่นิยมชมชอบหรือไม่ไว้วางใจสถาบันการเมืองมากขึ้น โดยเขาได้ศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษามหาวิทยาลัยของเบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และฝรั่งเศส ซึ่งนักศึกษาเบลเยียม ได้รับการเลี้ยงดูและคุ้มครองมากที่สุด รองลงมาคือฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์ ผลปรากฏว่านักศึกษาเบลเยียมรู้สึกไม่ไว้วางใจหรือไม่พอใจสถาบันทางการเมือง (เช่น รัฐบาลหรือนักการเมือง) มากที่สุด และในทางตรงข้าม นักศึกษาเนเธอร์แลนด์ให้ความเชื่อถือสถาบันทางการเมืองของตนมากกว่านักศึกษาเบลเยียมและฝรั่งเศส^๑ จากการศึกษาของนักวิชาการต่างประเทศได้สรุปว่า อิทธิพลของครอบครัวมีผลต่อความเชื่อทัศนคติในทางการเมืองของบุตรอย่างยิ่ง ฉะนั้น การศึกษาในครั้งนี้น่าจะสนใจในเรื่องสถานภาพของครอบครัวซึ่งน่าจะมีอิทธิพล โดยเห็นว่าปัจจัยในเรื่องของฐานะ (Status) และรายได้จะเป็นตัวกำหนดถึงความรวย ความจน และอาชีพที่ให้เห็นถึงฐานะทางสังคม ซึ่งจะมีผลต่อการดำเนินชีวิต (Way of life) ของบุคคลที่ต่างกันด้วย ถ้าหากเป็นไปตามทฤษฎีก็น่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของครอบครัว กับการมีทัศนคติในทางการเมืองที่ต่างกันด้วย จากการศึกษาหาค่าความแปรปรวนเพื่อหาความสัมพันธ์ดังตารางต่อไปนี้

^๑ Frank A. Pinner, Parental Over Protection and Political Distrust in Robert S. Sigel, Learning About Politics, (New York: Randow House, 1970).

ตารางที่ ๒๓

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดาและทัศนคติในทางการ เมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ทัศนคติในทางการเมือง	ทำงานบริษัท		ค้าขายส่วนตัว		รับเหมาก่อสร้าง		ข้าราชการตำรวจและทหาร		ข้าราชการพลเรือน		เกษตรกร		รับจ้าง (งานช่างต่างๆ)		อื่น ๆ		ค่า F (d.f., B, 277)	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
<u>ทัศนคติในทางประชาธิปไตย</u>	๒.๘๘	๐.๓๕	๒.๘๓	๐.๓๖	๓.๐๕	๐.๒๓	๒.๘๒	๐.๒๘	๒.๘๕	๐.๓๓	๒.๘๘	๐.๕๒	๒.๗๔	๐.๖๕	๓.๐๕	๐.๓๓	๑.๑๓	ไม่มีนัยสำคัญ
๑. ทัศนคติต่อการประชาธิปไตย	๒.๗๕	๐.๓๐	๒.๘๕	๐.๓๖	๒.๗๐	๐.๓๘	๒.๗๗	๐.๓๓	๒.๘๑	๐.๓๗	๒.๘๘	๐.๕๒	๒.๗๗	๐.๕๓	๒.๕๘	๐.๔๐	๐.๖๒	ไม่มีนัยสำคัญ
๒. ยอมรับในชื่อเสียงเกียรติยศของบุคคล	๓.๕๕	๐.๓๐	๓.๕๒	๐.๖๗	๓.๗๒	๐.๓๘	๓.๕๑	๐.๖๓	๓.๘๗	๐.๖๓	๓.๕๗	๐.๓๕	๓.๑๗	๑.๑๑	๓.๕๕	๐.๓๕	๑.๑๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๓. ยอมรับสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	๒.๖๑	๐.๓๕	๒.๕๒	๐.๕๕	๒.๕๓	๐.๓๕	๒.๕๒	๐.๕๕	๒.๕๕	๐.๕๒	๒.๕๕	๐.๕๕	๒.๒๑	๑.๐๑	๒.๖๒	๐.๕๑	๐.๗๑	ไม่มีนัยสำคัญ
๔. ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล	๓.๐๕	๐.๕๕	๓.๑๑	๐.๕๕	๓.๕๘	๐.๖๕	๒.๕๕	๐.๕๐	๓.๒๕	๐.๕๐	๓.๑๕	๐.๕๕	๒.๕๒	๐.๕๖	๓.๕๐	๐.๕๒	๒.๑๒	มีนัยสำคัญ
๕. ความไว้วางใจในผู้อื่น	๒.๗๒	๐.๖๗	๒.๕๕	๐.๖๕	๓.๐๖	๐.๕๒	๓.๐๕	๐.๖๕	๒.๕๖	๐.๓๕	๓.๐๕	๐.๕๕	๒.๕๕	๑.๐๓	๒.๕๐	๐.๖๒	๑.๐๗	ไม่มีนัยสำคัญ
๖. ความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่และสถาบันของรัฐ	๒.๖๘	๐.๖๗	๒.๖๕	๐.๗๒	๒.๕๕	๐.๗๕	๒.๗๓	๐.๖๕	๒.๗๓	๐.๗๐	๒.๗๕	๐.๗๓	๒.๕๕	๑.๐๖	๒.๕๐	๐.๕๒	๐.๓๕	ไม่มีนัยสำคัญ
<u>ทัศนคติในทางเผด็จการ</u>	๓.๐๕	๐.๖๒	๓.๒๕	๐.๕๓	๓.๕๕	๐.๖๑	๓.๒๐	๐.๕๐	๓.๓๕	๐.๕๑	๓.๒๒	๐.๕๖	๒.๕๕	๐.๕๑	๓.๒๕	๐.๓๒	๑.๑๖	ไม่มีนัยสำคัญ
๑. ความเชื่อในระบอบผู้นำ	๒.๑๒	๐.๕๕	๒.๓๕	๐.๖๕	๒.๓๗	๐.๗๗	๒.๓๓	๐.๖๕	๒.๕๒	๐.๖๖	๐.๕๑	๐.๕๑	๒.๑๓	๐.๕๖	๐.๕๕	๐.๖๕	๑.๑๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๒. ความเชื่อบุคคลมากกว่าเหตุผล	๒.๗๕	๐.๕๐	๓.๑๒	๐.๖๖	๓.๓๖	๐.๖๒	๒.๕๕	๐.๕๕	๓.๑๖	๐.๕๕	๓.๑๕	๐.๖๒	๒.๖๐	๐.๕๕	๓.๑๒	๐.๖๕	๒.๕๕	มีนัยสำคัญ
๓. นิยมอำนาจเผด็จการ	๒.๗๓	๑.๑๕	๓.๑๖	๐.๗๒	๓.๑๒	๐.๗๗	๒.๕๕	๐.๗๕	๓.๐๕	๐.๖๖	๓.๐๒	๐.๕๗	๒.๕๓	๐.๐๗	๓.๐๒	๑.๕๕	๑.๐๐	ไม่มีนัยสำคัญ
๔. การอ่อนน้อมต่อผู้มีอำนาจ	๓.๗๐	๐.๗๓	๓.๕๕	๐.๖๗	๓.๗๕	๐.๗๖	๓.๕๖	๐.๖๗	๓.๕๕	๐.๖๒	๓.๗๕	๐.๕๓	๓.๓๕	๑.๒๐	๓.๕๗	๐.๕๒	๑.๒๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๕. การยอมรับความแตกต่างด้านสิทธิเสมอภาค	๓.๓๑	๐.๕๓	๓.๕๐	๐.๗๕	๓.๕๑	๐.๗๒	๓.๓๗	๐.๗๒	๓.๓๕	๐.๗๗	๓.๓๕	๐.๕๗	๓.๑๐	๑.๐๕	๓.๒๐	๐.๗๐	๑.๒๐	ไม่มีนัยสำคัญ
๖. การยอมรับความแตกต่างของบุคคลด้านเสรีภาพ	๓.๒๕	๐.๗๕	๓.๕๒	๐.๗๕	๓.๕๓	๐.๗๒	๓.๓๖	๐.๗๕	๓.๕๒	๐.๖๕	๓.๕๕	๐.๕๐	๓.๒๐	๑.๑๒	๓.๖๗	๐.๕๕	๑.๒๕	ไม่มีนัยสำคัญ

จากตารางที่ ๒๓ เป็นตารางรวมในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแต่ละ Scale ซึ่งผลของการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนดังตารางจะพบว่า ทักษะคติในทางประชาธิปไตยนั้นจะพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องของการยอมรับความเสมอภาคของบุคคล ซึ่งถ้าพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตแล้วจะพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่บิดาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการทหารหรือตำรวจและอาชีพรับจ้าง (รวมถึงช่างต่าง ๆ) มีแนวโน้มในการไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคลมากกว่าอาชีพอื่น (ได้คะแนนต่ำ) แต่บิดาประกอบอาชีพทุกอาชีพจึงมีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยในเรื่องความเสมอภาคอยู่

ในการทดสอบทักษะในทางเผด็จการโดยวิธีการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน จะพบว่าจะมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องของความเชื่อบุคคลมากกว่าเหตุผล แต่ถ้ามัชฌิมเลขคณิตจะพบว่าบิดาที่ประกอบอาชีพทำงานบริษัท ข้าราชการทหารหรือตำรวจ และอาชีพรับจ้าง จะมีทักษะที่เห็นด้วยกับการให้ความสำคัญในเรื่องบุคคล อย่างเช่นกรณีของการบริหารประเทศโดยทหารที่ผ่านมา เช่น ความเชื่อที่ว่าการบริหารประเทศภายใต้การนำของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สามารถพัฒนาประเทศไปอย่างรวดเร็ว และมีความเชื่อมั่นว่าผู้นำที่มีความเข้มแข็ง เกิดขาดเท่านั้นที่จะสามารถนำประเทศฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ทักษะคติดังกล่าวถ้านำมาพิจารณากับทักษะในทางประชาธิปไตยในเรื่องการยอมรับความเสมอภาคของบุคคลซึ่งเป็นทัศนคติที่สอดคล้องกัน ความเชื่อว่าบุคคลจะมีความเสมอภาคกันในเรื่องความสามารถและเพศ แต่จากการดูค่าความแปรปรวนของทั้งสองทัศนคติ คือ ทั้งประชาธิปไตยและเผด็จการ โดยส่วนใหญ่สรุปได้ว่านักเรียนนายร้อยตำรวจไม่ว่าบิดาประกอบอาชีพใดก็ตามต่างก็มีแนวโน้มในความเป็นประชาธิปไตยค่อนข้างจะต่ำ และขณะเดียวกันในทักษะเผด็จการ ปรากฏว่านักเรียนนายร้อยตำรวจในบิดาทุกอาชีพจะมีทักษะต่อต้านเผด็จการเช่นเดียวกัน ซึ่งผลของการวิจัยเป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรจะได้ศึกษาอย่างละเอียด แต่อย่างไรก็ตามเป็นข้อยืนยันได้ว่าทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ มีลักษณะผสมผสานกันทั้งประชาธิปไตยและเผด็จการ ซึ่งยืนยันได้จากการศึกษาของนักวิจัยที่ผ่านมาว่าจะมีลักษณะทั้ง ๒ อย่างประการดังกล่าว ในกรณีนี้เราคงจะต้องตีความว่าความเป็นประชาธิปไตยหรือเผด็จการ

เป็นสิ่งที่มืออยู่ในตัวคนทุกคน แต่จะมีมากน้อยอย่างไรนั้นเป็นสิ่งควรสนใจมาตรที่เราใช้
วัดในครั้งนี้ ได้พยายามที่จะชี้ให้เห็นว่าลักษณะดังกล่าวทั้งสองแบบมีอยู่ในขนาดใด มิใช่
เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึง บุคลิกภาพของนักเรียนนายร้อยตำรวจอย่างเด็ดขาดออกไปในรูป
แบบใดแบบหนึ่ง การตีความจึงควรทำไปด้วยความระมัดระวัง

ตัวแปรอาชีพของมารดา จากการศึกษาของนักวิชาการไม่ว่าของชาวต่าง-
ประเทศหรือในประเทศ ตัวแปรด้านอาชีพของบิดาได้ถูกนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์
กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุตร ซึ่งในทางทฤษฎีเชื่อว่าบิดามีโอกาสถ่ายทอดความรู้
ความเชื่อและพฤติกรรมบางประการแก่บุตรมากกว่ามารดา โดยเฉพาะทัศนคติในทาง
การเมืองดังเช่น การศึกษาของ โรเบิร์ต เลน ดังที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาวิจัยใน
ครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจเพิ่มเติมที่จะศึกษาหาความสัมพันธ์ว่า อาชีพของมารดาจะมีความ
สัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองของบุตรเพียงไร เหตุผลที่ต้องการศึกษา คือ ประการแรก
ในสังคมไทย ความสำคัญของเพศเมียนั้นว่ามีมากในการอบรมเลี้ยงดูต่าง ๆ แม้มิบทบาท
มากกว่าพ่อ ในสถาบันของครอบครัว (Family institution) ความสัมพันธ์ใกล้ชิด
ระหว่างมารดากับบุตรมีมากกว่าบิดา ฉะนั้น เป็นไปได้ที่ว่าความเชื่อ ความคิด บุคลิก
บางประการของลูกได้รับอิทธิพลจากมารดามากเช่นกัน จากตารางที่ ๒๔ แสดงถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดาและทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย-
ตำรวจดังนี้

ตารางที่ ๒๔

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดาและทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ทัศนคติในทางการเมือง	ห้างานบริษัท		ค้าขายผ่านหัว		รับเหมา ก่อสร้าง		ข้าราชการ ทหาร, ตำรวจ		ข้าราชการ พลเรือน		เกษตรกร		รับจ้าง (งานช่างต่างๆ)		แม่บ้าน		ค่า F (d.f. 8, 277)	ผลการวิเคราะห์ ที่ระดับ .๐๕
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
<u>ทัศนคติในทางประชาธิปไตย</u>	๒.๗๕	๐.๑๘	๒.๘๙	๐.๒๙	๒.๘๙	๐.๒๓	๒.๘๙	๐.๒๗	๒.๘๙	๐.๒๘	๒.๘๕	๐.๕๒	๓.๑๒	๐.๕๑	๓.๐๒	๐.๓๒	๑.๖๑	ไม่มีนัยสำคัญ
๑. จิตใจต้องการประชาธิปไตย	๒.๓๗	๐.๕๘	๒.๗๘	๐.๗๓	๒.๖๗	๐.๗๐	๒.๖๗	๑.๐๔	๓.๐๖	๐.๘๘	๒.๘๘	๐.๕๑	๒.๖๙	๐.๘๘	๒.๘๘	๐.๗๕	๑.๕๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๒. ยอมรับใน เรื่องศักดิ์ศรีของบุคคล	๓.๗๐	๐.๕๓	๓.๗๙	๐.๗๕	๓.๕๕	๐.๕๕	๓.๗๕	๐.๙๐	๓.๕๕	๐.๖๑	๓.๕๒	๐.๗๕	๓.๗๕	๐.๖๕	๓.๕๗	๐.๖๑	๐.๘๗	ไม่มีนัยสำคัญ
๓. ยอมรับสิทธิเสรีภาพของบุคคล	๒.๓๗	๐.๕๕	๒.๕๒	๐.๖๓	๒.๒๕	๐.๖๒	๒.๑๖	๐.๗๖	๒.๓๓	๐.๖๒	๒.๕๘	๐.๕๓	๒.๕๐	๐.๗๕	๒.๖๓	๐.๖๐	๑.๗๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๔. ยอมรับความเสมอภาคบุคคล	๒.๗๕	๐.๕๓	๓.๐๙	๐.๖๑	๒.๖๖	๐.๗๐	๒.๙๖	๐.๖๓	๓.๑๖	๐.๕๕	๓.๑๕	๐.๕๓	๓.๑๒	๐.๕๙	๓.๑๘	๐.๕๕	๑.๕๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๕. ความไว้วางใจในผู้อื่น	๒.๕๕	๐.๑๗	๒.๙๓	๐.๗๗	๒.๗๗	๐.๘๒	๓.๒๒	๑.๒๐	๓.๐๙	๐.๕๕	๒.๕๕	๐.๘๓	๓.๕๐	๐.๖๕	๓.๑๓	๐.๖๘	๑.๑๘	ไม่มีนัยสำคัญ
๖. ความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสถาบันของรัฐ	๒.๘๓	๐.๖๖	๒.๖๕	๐.๗๒	๓.๑๓	๐.๗๖	๒.๗๘	๐.๑๙	๒.๗๑	๐.๕๓	๒.๗๑	๐.๗๖	๓.๑๗	๐.๘๕	๓.๗๗	๐.๗๒	๐.๙๐	ไม่มีนัยสำคัญ
<u>ทัศนคติในทางเผด็จการ</u>	๓.๐๘	๐.๒๗	๓.๒๓	๐.๕๑	๓.๓๗	๐.๗๐	๓.๑๓	๐.๑๕	๓.๒๘	๐.๕๑	๓.๒๙	๐.๕๕	๓.๒๕	๐.๓๕	๓.๒๖	๐.๕๕	๑.๕๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๑. ความเชื่อใน เรื่องผู้นำ	๑.๗๕	๐.๕๓	๒.๓๕	๐.๗๑	๒.๑๕	๐.๙๕	๓.๓๓	๑.๐๕	๒.๓๓	๐.๕๕	๒.๓๓	๐.๗๖	๓.๐๐	๐.๗๕	๒.๕๑	๐.๖๗	๒.๕๕	มีนัยสำคัญ
๒. ความเชื่อบุคคลมากกว่าเหตุผล	๒.๗๕	๐.๗๑	๓.๐๖	๐.๖๖	๓.๑๕	๑.๐๕	๒.๕๐	๑.๐๐	๓.๑๑	๐.๖๙	๓.๐๙	๐.๖๕	๓.๑๙	๐.๒๕	๓.๐๙	๐.๖๕	๐.๗๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๓. นิยมอำนาจเผด็จการ	๒.๓๐	๐.๕๖	๓.๐๐	๐.๗๕	๓.๑๕	๐.๖๙	๓.๖๖	๐.๘๑	๒.๘๓	๐.๗๖	๒.๙๗	๐.๕๕	๓.๖๙	๐.๕๗	๓.๐๒	๐.๘๕	๑.๒๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๔. การอ่อนน้อมต่อผู้มีอำนาจ	๓.๙๕	๐.๓๒	๓.๗๖	๐.๘๕	๓.๕๓	๐.๗๓	๔.๐๐	๐.๕๗	๓.๘๖	๐.๗๖	๓.๗๗	๐.๘๕	๓.๕๑	๐.๙๒	๓.๕๕	๐.๕๘	๐.๖๒	ไม่มีนัยสำคัญ
๕. การยอมรับความแตกต่าง สิทธิความเสมอภาค	๓.๕๕	๐.๗๗	๓.๒๕	๐.๘๕	๓.๕๐	๐.๘๘	๓.๒๒	๐.๖๙	๓.๖๕	๐.๕๕	๓.๓๕	๐.๘๖	๓.๕๐	๐.๓๓	๓.๓๗	๐.๗๓	๐.๕๒	ไม่มีนัยสำคัญ
๖. การยอมรับความแตกต่าง ของบุคคลด้าน เสรีภาพ	๓.๕๐	๐.๖๒	๓.๙๕	๐.๗๕	๓.๕๐	๐.๕๕	๒.๖๗	๐.๘๘	๓.๓๗	๐.๘๒	๓.๕๕	๐.๘๗	๓.๖๗	๐.๓๘	๓.๕๑	๐.๗๕	๑.๓๒	ไม่มีนัยสำคัญ

จากตารางที่ ๒๕ ทิศนะในด้านประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจพบว่าอาชีพของมารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในทางการเมือง เมื่อแยกตามอาชีพของมารดาจะเห็นได้ว่านักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่จะมีทัศนคติในทางประชาธิปไตยค่อนข้างต่ำ โดยส่วนรวมซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าจะมีแนวโน้มในทางเผด็จการมากกว่า แต่ถ้าพิจารณาทัศนคติเผด็จการจากการดูค่าความแปรปรวนไม่นับว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อจำแนกตามอาชีพของมารดาจะพบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจแทบทุกอาชีพของมารดาจะได้คะแนนในมาตรวัดความเป็นเผด็จการโดยเฉลี่ยประมาณ ๓ แสดงว่าเมื่อเรามองความเป็นประชาธิปไตยหรือเผด็จการในฐานะเป็นเรื่องเดียวกัน แต่มองจากคนละมุมจะให้ภาพพจน์แบบเดียวกัน คือคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองมาตรเมื่อมารวมกันควรจะคลุมทั้ง Continuum ของการวัด คือ รวมได้ประมาณ ๕ การมองดูตัวอาชีพของมารดา เป็นตัวสัมพันธ์กับความ เป็นเผด็จการ หรือประชาธิปไตยจึงให้ผลไม่ชัดเจน เป็นสิ่งน่าสนใจที่จะใช้อาชีพของมารดาในการวิจัย ในเรื่องเดียวกันนี้กับกลุ่มอื่น ๆ ที่มีลักษณะความเป็นประชาธิปไตยหรือเผด็จการ เพื่อเปรียบเทียบกันอีกครั้ง

รายได้ของครอบครัว นอกจากอาชีพของบิดามารดาแล้ว รายได้ของครอบครัวก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ลักษณะของครอบครัวฐานะที่ฐานะยากจนมีความแตกต่างกันมาก ในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู แนวทางการดำเนินชีวิต ทัศนคติและทัศนภาพ (Perception) ในการมองสิ่งแวดล้อมภายนอกในทางจิตวิทยา ซึ่งภายใต้สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันย่อมมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่ต่างกันด้วย ในตารางที่ ๒๕ เพื่อที่จะดูว่ารายได้ครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในทางการเมืองหรือไม่

ตารางที่ ๒๕

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนและทัศนคติทางการเมือง

ทัศนคติในทางการเมือง	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐		๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐		๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐		๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐		มากกว่า ๒๐,๐๐๐		ค่า F	ผลการวิเคราะห์ ที่ระดับ .๐๕
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
<u>ทัศนคติในทางประชาธิปไตย</u>	๒.๕๓	๐.๓๕	๒.๕๔	๐.๓๓	๒.๕๓	๐.๕๑	๓.๒๕	๐.๕๕	๓.๐๕	๐.๑๒	๐.๕๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๑. จิตใจต้องการประชาธิปไตย	๒.๗๗	๐.๔๐	๒.๕๗	๐.๓๕	๓.๐๑	๐.๔๐	๒.๕๕	๐.๑๖	๒.๗๘	๐.๖๓	๑.๒๑	ไม่มีนัยสำคัญ
๒. ยอมรับในเรื่องศักดิ์ศรีของบุคคล	๓.๕๑	๐.๗๖	๓.๔๕	๐.๖๖	๓.๔๔	๐.๕๕	๓.๔๕	๐.๗๘	๓.๑๓	๐.๒๖	๐.๗๔	ไม่มีนัยสำคัญ
๓. ยอมรับสิทธิเสรีภาพของบุคคล	๒.๕๕	๐.๕๘	๒.๔๖	๐.๖๕	๒.๕๐	๐.๖๖	๒.๕๐	๐.๕๕	๒.๑๖	๐.๒๗	๑.๒๘	ไม่มีนัยสำคัญ
๔. ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล	๓.๑๗	๐.๕๐	๓.๑๐	๐.๕๘	๓.๐๘	๐.๕๕	๓.๒๐	๐.๐๖	๓.๗๐	๐.๓๖	๐.๓๐	ไม่มีนัยสำคัญ
๕. ความไว้วางใจในผู้อื่น	๒.๕๒	๐.๗๕	๓.๐๖	๐.๕๗	๓.๐๑	๐.๕๖	๔.๐๗	๐.๕๕	๓.๐๐	๐.๕๘	๑.๕๒	มีนัยสำคัญ
๖. ความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่ และสถาบันของรัฐ	๒.๗๐	๐.๗๕	๒.๗๑	๐.๖๕	๒.๖๗	๐.๗๐	๓.๓๓	๐.๓๓	๒.๘๕	๐.๕๗	๐.๗๕	ไม่มีนัยสำคัญ
<u>ทัศนคติทางเผด็จการ</u>	๓.๒๘	๐.๕๗	๓.๒๒	๐.๕๕	๓.๒๐	๐.๗๒	๓.๒๕	๐.๕๐	๓.๔๒	๐.๒๘	๑.๓๘	ไม่มีนัยสำคัญ
๑. ความเชื่อใน ใจองผู้นำ	๒.๓๕	๐.๗๒	๒.๓๕	๐.๗๒	๒.๑๓	๐.๗๗	๒.๓๐	๐.๕๘	๒.๕๓	๐.๖๕	๐.๕๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๒. ความเชื่อบุคคลมากกว่าเหตุผล	๓.๑๑	๐.๖๐	๓.๐๒	๐.๖๖	๒.๕๕	๐.๕๑	๓.๐๕	๐.๖๒	๓.๓๓	๐.๓๘	๒.๐๕	มีนัยสำคัญ
๓. นิยมอำนาจเผด็จการ	๓.๐๑	๐.๕๓	๒.๕๑	๐.๕๑	๒.๕๒	๐.๕๕	๓.๕๒	๐.๖๑	๓.๓๘	๐.๕๕	๑.๒๕	ไม่มีนัยสำคัญ
๔. การอ่อนน้อมต่อผู้มีอำนาจ	๓.๗๕	๐.๗๕	๓.๕๖	๐.๗๐	๓.๕๕	๐.๕๕	๓.๕๗	๐.๕๓	๔.๐๐	๐.๕๕	๐.๗๗	ไม่มีนัยสำคัญ
๕. การยอมรับความแตกต่างสิทธิเสมอภาค	๓.๓๕	๐.๕๕	๓.๓๒	๐.๗๕	๓.๓๘	๐.๕๗	๓.๓๓	๐.๖๒	๓.๓๐	๐.๕๘	๑.๓๖	ไม่มีนัยสำคัญ
๖. การยอมรับความแตกต่างบุคคลกับเสรีภาพ	๓.๕๖	๐.๗๕	๓.๕๕	๐.๕๒	๓.๕๒	๐.๕๓	๓.๕๐	๑.๐๑	๓.๕๘	๐.๒๘	๑.๒๑	ไม่มีนัยสำคัญ

จากตารางที่ ๒๕ เมื่อวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนในเรื่องทัศนคติในทางป
 ประชาธิปไตย แล้วจะพบว่าไม่มีนัยสำคัญในความแตกต่างของรายได้ครอบครัวและทัศน-
 คติที่แสดงออกทางการเมือง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่ามีความแตกต่างกัน
 บ้างในทัศนคติใน เรื่องของความไว้วางใจในผู้อื่น ถ้าพิจารณาจากค่ามัชฌิม เลขคณิต
 จะพบว่าครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐.- บาท มีความไว้วางใจในผู้อื่นน้อย ส่วน
 ครอบครัวมีรายได้มากกว่า ๕,๐๐๐.- บาท มีแนวโน้มในการยอมรับหรือไว้วางใจในผู้
 อื่นมากกว่า โดยเฉพาะครอบครัวที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท จะให้ความ
 สำคัญมาก การมีครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐.- บาท ซึ่งถือว่าเป็นพวกรายได้
 น้อยมีทัศนคติดังกล่าว อาจจะเป็นเพราะไม่มีความเชื่อในกลไกของรัฐบาลที่จะสามารถ
 แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจเพราะเท่าที่ผ่านมาไม่ว่ารัฐบาลชุดไหน
 พยายามแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยเฉพาะคนมีรายได้น้อย แต่การแก้ไขปัญหามีเฉพาะใน
 นโยบายเท่านั้น แต่การปฏิบัติจริง ๆ ไม่สามารถทำได้ ด้วยเหตุนี้คนที่มีฐานะและรายได้
 น้อยซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ และได้รับผลกระทบกระเทือนมากที่สุดจึงไม่มีความเชื่อมั่นว่านัก
 การเมืองหรือข้าราชการจะสามารถช่วยเหลือได้อย่างจริงจังหรือไม่

ในด้านทัศนคติทางเผด็จการโดยส่วนใหญ่จากการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวน
 ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ รายได้ของครอบครัวไม่มีผลต่อการแสดงทัศนคติทาง
 การเมืองที่ต่างกันของนักเรียนนายร้อยตำรวจ แต่ถ้าพิจารณารายละเอียดในทัศนคติ
 จะพบว่ามีความแตกต่างกันบ้างในเรื่องของความเชื่อของบุคคลมากกว่าเหตุผล โดย
 ครอบครัวที่มีรายได้น้อยและมากต่างไม่เห็นด้วยว่าบุคคลจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
 ของบ้านเมือง แต่มีข้อสังเกตว่าครอบครัวมีรายได้ระหว่าง ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท
 มีทัศนคติเห็นด้วยว่าในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในประเทศ บุคคลที่เป็นผู้นำสำคัญที่สุด
 มากกว่าจะกำหนดเป็นนโยบายหรือกฎหมาย บุคคลที่มีความเข้มแข็งเด็ดขาด เช่น ทหาร
 สามารถนำประเทศไปสู่ความเรียบร้อยได้

ในเรื่องของรายได้ของครอบครัวจากการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนปรากฏ
 ว่าโดยส่วนใหญ่การทดสอบความสัมพันธ์ จะไม่พบการมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับ

ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ อาจจะมีบางเรื่องที่จะมีความแตกต่างกันบ้าง แต่ไม่มีผลต่อทัศนคติโดยส่วนใหญ่ เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวแปรในเรื่องรายได้ของครอบครัวครั้งนี้ให้ผลใกล้เคียงกับตัวแปรในเรื่องของอาชีพบิดาหรือมารดาที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะอาชีพและรายได้เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ตัวแปรทั้งสองจึงอธิบายความเป็นประชาธิปไตย หรือเผด็จการได้ไม่ต่างกันนัก.